

## Reflektioner kring fördelningen av Skapande skola för läsåret 2018/19 – förskolan och grundskolan

*Kulturrådet fördelar cirka 186,5 miljoner kronor för Skapande skola-insatser till 401 huvudmän för förskolan och grundskolan. I år planerar huvudmännen aktiviteter för närmare 848 000 grundskoleelever elever och 25 000 förskolebarn.*

### **Fortsatt stort intresse**

Kulturrådet fick 410 formellt riktiga ansökningar. Det är 16 fler ansökningar än 2017. Det var första gången som huvudmännen kunde söka för både förskolan och grundskolan, därmed ökningen i antal ansökningar. Cirka 40 procent av ansökningarna hade med insatser för förskolan. Det sökta beloppet uppgick till cirka 291 miljoner kronor, av vilket 30,5 miljoner avsåg förskolan.

261 kommuner<sup>1</sup>, 122 fristående skolor och 2 statliga huvudmän delar i år på bidraget. Ytterligare 60 fristående skolor tillkommer då de deltar i aktiviteter tillsammans med de kommunala huvudmännen. Cirka 10,3 miljoner av beviljat belopp går till förskolor i områden som har låg tillgång till konst och kultur.

### **De flesta sökande vill ha insatser för alla elever inom grundskolan**

Kulturrådet efterlyser sedan 2015 att grundskolorna ska genomföra fördjupade projekt där eleverna får möta kulturaktören /konstformen vid upprepade tillfällen och på så sätt få en mer kvalitativ förståelse för konstformen. Kommunen och friskolorna kan då söka ett högre belopp men behöver också avgränsa relevantat så att det fördjupade projektet kan ske.

I år var det närmare hälften av ansökningarna som valde att:

- avgränsa antalet deltagande elever,
- koncentrera insatserna till ett visst antal konst- och kulturuttryck eller
- förnya och utveckla insatserna.

Kulturrådets sammantagna bild är att huvudmännen helst vill fortsätta inkludera alla sina elever i Skapande skola-insatserna, något huvudmännen ser som en viktig demokratifråga. Det framgår också när antalet planerade grundskoleelever jämförs läsåret 2016/17. Förändringen är mycket liten.

Se vidare vår sammanställning av läsåret 2016/17:

<http://www.kulturradet.se/Documents/Skapande%20skola/171212%20NY%20Slutrapport%20Skapande%20Skola%20dec%202017.pdf>

---

<sup>1</sup> Då flera stadsdelar inom samma kommun sökt, räknas de här som en kommun.

## **Endast förskolor med låg tillgång till konst och kultur har beviljats bidrag**

Förskoledelen inom Skapande skola har en tidsbegränsad medelsförstärkning (minst 10 miljoner kronor) under perioden 2015–2018. Regeringen har riktat medlen till områden som bedöms ha låg tillgång till konst och kultur. Intresset har varit stort, dubbelt så många sökanden jämfört med den förra öppna ansökningsomgången. Endast Skapande skola-verksamhet som uppfyllt utgångspunkterna låg tillgång och sammanhängande insatser har beviljats medel. Konkurrenten om medlen har varit hög.

## **Fler insatser inom särskolan och förskoleklasserna i grundskolan**

Bland årets ansökningar har de som angett att de har aktiviteter för särskolan och förskoleklassen ökat med 100 stycken. Det är svårt att bedöma vad ökningen beror på när det gäller särskolan men det är positivt att så många fler skolhuvudmän väljer att inkludera särskolan. Ökningen för förskoleklassen kan bero på att den blir obligatorisk från och med läsåret 2018/19.

Antal ansökningar som planerar aktiviteter för förberedelseklasserna (nyanlända elever) är hälften så många jämfört med tidigare. Det här kan bero på att eleverna går i de ordinarie årskurserna. Ett annat skäl kan också vara att antalet asylsökande och nyanlända har gått ned jämfört med tidigare år.

## **Nästan alla huvudmän för grundskolor använder det regionala utbudet**

I ansökan frågar Kulturrådet om den sökande använder det regionala kulturutbudet. Med det regionala utbudet avser Kulturrådet läns- och regioninstitutionerna samt regionernas konsulentverksamhet. Ett antal sökande definierar det regionala som kulturskolans och kommunens egna kultursatsningar. Om det beror på att den sökande inte känner till regionens utbud eller missförstår frågan är oklart. Tydligt är dock att bättre samverkan mellan kommun och region kan bidra till informationsutbyte och kunskap.

Det regionala kulturutbudet används av många kommuner. Kulturrådet vill lyfta att det regionala utbudet kan ses som ett komplement till kommunens egna satsningar på kultur för barn och unga. Därutöver kan Skapande skola vara ett komplement. Det finns synergieffekter att uppnå genom att samplanera hur de kommunala, regionala och statliga resurserna kan användas på bästa sätt för att ge mer konst och kultur till kommunens barn och unga.

## **Handlingsplanen för konst och kultur är a och o**

För Skapande skola krävs att huvudmannen har en handlingsplan för förskolan och grundskolan. Insatserna i Skapande skola behöver därmed förhållas till det huvudmännen redan gör. Skapande skola kan inte ersätta de skyldigheter som uttrycks i styrdokumentet.

Ett aktivt arbete med konst och kultur utanför Skapande skola förstärker därmed bidragets kompletterande roll. Då förutsättningarna i omvärlden ändras behöver handlingsplanerna uppdateras. Detta påverkar vad huvudmännens olika inriktningar för kultur genom Skapande skola. Runt 70 procent av handlingsplanerna har uppdaterats under de senaste 4–5 åren.

## **Goda ambitioner trots att kulturgaranti saknas**

Hälften av sökande anger att de har en formell överenskommelse om att garantera barn och elever någon form av kulturupplevelse under läsåret. Samtidigt försöker de som inte har en formell överenskommelse att skapa förutsättningar för barn och elevers tillgång till konst och kultur. Det är glädjande att barn och elever upplever konst och kultur trots avsaknaden av kulturgaranti.

## **Rättighetsperspektiven kopplas mest till styrdokumentens mål och krav**

För- och grundskolan har en gedigen samling styrdokument för att säkra principen om likabehandling utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariationer/-nedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kulturrådet bedömer att en tredjedel av huvudmännen kopplar rättighetsperspektivet direkt till Skapande skola, exempelvis utifrån:

- hur insatserna bryter invanda mönster eller normer,
- vilka som får vara med och bestämma och förutsättningar för det,
- om insatserna kan inkludera alla eller endast några grupper av barn och elever.

## **Ett 40-tal huvudmän planerar för insatser kopplade till det samiska folkets eller övriga nationella minoriteters kultur<sup>2</sup>**

Sverige har genom lag erkänt fem nationella minoriteter; judar, romer, samer (som även är ett urfolk), sverigefinnar och tornedalingar. Kulturrådet har i uppdrag att främja gruppernas kultur, både genom att stödja gruppernas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige samt genom att verka för att minoriteternas kultur och kulturarv ska synliggöras för en bredare allmänhet.

Knappt hälften av huvudmännen beskriver hur de arbetar eller har arbetat med frågan men endast ett 40-tal beskriver konkreta planerade insatser för att arbeta med nationella minoriteters kultur inom Skapande skola. Det handlar dels om aktiviteter riktade till barn med minoritetstillhörighet (exempelvis kulturverksamhet på ett minoritetsspråk) och dels om aktiviteter som syftar till att utforska och öka kunskapen om gruppernas kultur generellt. Aktiviteter beskrivs inom flera uttrycksformer såsom film, litteratur, berättartradition, hantverk och musik.

Drygt hälften av de 40-tal planerade aktiviteterna inkluderar minoritetsaktörer såsom Giron Sámi Teáhter eller Uusi Teatteri. Flera huvudmän nämner visning av filmen *Sameblod*. Några huvudmän efterfrågar kunskap om relevanta kulturaktörer att samarbeta med.

---

<sup>2</sup> Se mer här: <http://www.kulturradet.se/sv/Skapande-skola/Viktiga-principer/Det-samiska-folket-och-ovriga-nationella-minoriteters-kultur/>

En tydlig tendens är att de huvudmän som verkar inom förvaltningsområde för finska, meänkieli eller samiska generellt har bättre kunskap om frågan och är därmed också mer sannolika att planera aktiviteter på området, i de flesta fall med fokus på den/de nationella minoritet/er de är förvaltningsområde för. Ansvaret att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket gäller lika i hela landet. Läsåret 2018/19 blir därmed ett första steg att öka kunskapen och kontakterna till nationella minoriteters kulturverksamheter.

## **Skapande skola fyller 10 år!**

Skapande skola fyller i år 10 år. Det har utvecklats från att endast gälla högstadiet till att nu omfatta hela grundskolan och förskolan. Bidraget är mycket uppskattat och samtliga kommuner har vid något tillfälle sökt bidraget. Majoriteten av kommunerna söker regelbundet. Bidraget har också gått ifrån att alla barn får möta något konstnärligt uttryck till att snarare ge fördjupade konstnärliga upplevelser.

I årets ansökningar ser vi att ett antal kommuner har tagit med de fristående skolor som finns i kommunen i de planerade insatserna. Det ser Kulturrådet som mycket positivt. Det finns också stora samordningsvinster att göra för mindre kommuner att gå samman och planera aktiviteter. På så sätt kan resurser och kompetens delas. Det kan vara extra viktigt för kommuner utan vana att söka statsbidraget. Antalet fristående skolor som söker Skapande skola är fortfarande jämförelsevis lågt. Kulturrådet kommer i dialog med parter på riksnivå diskutera hur de fristående skolorna bättre kan nås av information om bidraget.

Kulturrådet följer utvecklingen av vilka kommuner som söker bidraget – och vilka som inte gör det. Det totalt kommuner som inte har sökt statsbidraget på flera år kommer att kontaktas för dialog.